

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА СТРУКТУРА РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Я.П. Склярєнко

здобувач кафедри міжнародних економічних відносин
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
yaroslava.naharova@icloud.com

Дана стаття присвячена дослідженню питання інституціональної структури сфери міжнародного туризму в Європейському Союзі та аналізу механізму формування стратегії регулювання туристичної галузі. Узагальнено теоретичні підходи до визначення поняття «інституціоналізація». Ідентифіковано складові системи колективного управління, а також механізму взаємодії керівних органів Європейського Союзу та інститутів колективних дій у сфері міжнародного туризму. Систематизовано критерії формування інституціональної системи туристичної галузі Європейського Союзу та визначено вимоги її відповідності інституціональній стратегії розвитку міжнародного туризму для країн Європейського Союзу. Проведено детальний аналіз складових елементів структури інституціональної системи Європейського Союзу у сфері міжнародного туризму.

Ключові слова: глобалізаційні процеси, громадські регіональні організації ЄС, державне регулювання сфери міжнародного туризму, інституціональна структура, інституціональне середовище, інституціональний механізм формування стратегії регулювання туристичної галузі, туристична політика.

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНАЯ СТРУКТУРА РЕГУЛИРОВАНИЯ СФЕРЫ МЕЖДУНАРОДНОГО ТУРИЗМА В ЕВРОПЕЙСКОМ СОЮЗЕ

Данная статья посвящена исследованию вопроса институциональной структуры сферы международного туризма в Европейском Союзе и анализа механизма формирования стратегии регулирования туристической отрасли. Обобщены теоретические подходы к определению понятия «институционализация». Идентифицированы составляющие системы коллективного управления, а также механизма взаимодействия руководящих органов Европейского Союза и институтов коллективных действий в сфере международного туризма. Систематизированы критерии формирования институциональной системы туристической отрасли Европейского Союза и определены требования ее соответствия институциональной стратегии развития туризма для стран Европейского Союза. Проведен детальный анализ составляющих элементов структуры институциональной системы Европейского Союза в сфере международного туризма.

Ключевые слова: глобализационные процессы, общественные региональные организации ЕС, государственное регулирование сферы международного туризма, институциональная структура, институциональная среда, институциональный механизм формирования стратегии регулирования туристической отрасли, туристическая политика.

INSTITUTIONAL STRUCTURE TO REGULATE INTERNATIONAL TOURISM IN EU

The article studies the institutional structure of EU tourism sector and analyzes the mechanism to regulate the international tourism strategy. The author generalizes theoretical approaches to the definition of "institutionalization"; identifies the components of the collective management system, as well as the interaction mechanism between the European Union governing bodies and the institutes of collective actions in the field of international tourism. The study systematizes the criteria of the institutional system formation of the European Union tourism industry and specifies the requirements of its conformity with the institutional strategy of international tourism development. The author carries out a detailed analysis of the constituent elements of the institutional system structure of the European Union in the field of international tourism.

Key words: globalization processes, public regional organizations of the EU, state regulation of the international tourism sphere, institutional structure, institutional environment, institutional mechanism for the formation of the international tourism industry regulation strategy, tourism policy.

Постановка проблеми. Сьогодні, в умовах глобалізації та зростання значущості світових регіонів як складової частини міжнародних економічних відносин, вчені та спеціалісти ведуть активний пошук методів вирішення актуальних проблем розвитку усіх регіонів світу, у тому числі і такої важливої галузі, як міжнародний туризм. Особливе місце в цих наукових пошуках посідають питання визначення стратегії розвитку світового регіону з точки зору загальних соціально-економічних питань та питань розвитку окремих галузей, у тому числі - туризму. Формування інституціонального середо-

вища для реалізації визначених стратегій розвитку є базовим питанням. Таким чином, реалізація та оптимальне удосконалення туристичної політики Європейського Союзу можливі лише за умов дієвого інституціонального механізму формування стратегії регулювання туристичної галузі.

Аналіз останніх публікацій. Дослідженню проблем розвитку міжнародного туризму в системі сучасних світогосподарських процесів присвячені численні праці таких українських та зарубіжних вчених, як Александрової А.Ю., Голднера Ч., Гук Н.А., Дубенюк Я.А, Карп В.С., Катусонок К.А.,

Кифяка В.Ф., Любімової Л.А., Любіцевої О.О., Мальської М.П., Мешко Н.П., Парфіненка А.Ю., Сідорова В.І., Ткач В.О., Якубовського С.О., Чудновського А.Д., Чорненської Н.В.

Питання міжнародного співробітництва у сфері туризму вивчали такі вчені, як Валединська К.Н., Воскресенський В.Ю., Вишневіська О.О., Саламатіна В.С., Селєзньова І.В., Ткаченко Т.І. та ін.

Виклад основного матеріалу. Для кращого розуміння дії інституціонального механізму регулювання міжнародного туризму, розглянемо деякі теоретичні аспекти тлумачення дефініції «інституціоналізація». Під інституціоналізацією будемо розуміти процес, коли певна суспільна потреба починає усвідомлюватися як загально соціальна, а не приватна, та для її реалізації в суспільстві встановлюють особливі норми поведінки, готуються кадри, виділяються ресурси [1, с. 153].

Добре відомо, що відносини між різними економічними агентами здійснюються не тільки безпосередньо на ринку, а і в органах влади, громадських організаціях як на рівні окремої країни, так і на рівні світового регіону [2]. При цьому, треба сказати, що економічна теорія, акцентуючи увагу, переважно, на аналізі самого ринкового обміну, ще не повністю дослідила такі інституційні форми, як громадські організації та колективне управління [5].

На нашу думку, для розробки дієвого інституційного механізму регулювання будь-якою галуззю економіки, в тому числі і туризму, необхідно дослідити систему колективного управління, а також механізм взаємодії окремої держави (або союзу держав) та інститутів колективних дій.

Поряд з інститутами окремої держави або союзу держав та інститутами ринку, існують не менш важливі громадські організації (міжнародні, регіональні), які об'єднані колективною власністю, загальними інтересами та пов'язані з управлінням ресурсами загального використання. Однак, зазначені вище інституціональні форми не вписуються у жорсткі рамки концепцій ринку та держави, які розроблялись у руслі дихотомії сучасної теорії, яка заснована на постулатах «спонтанного порядку» А. Сміта та «соціального порядку» Т. Гоббса. У рамках традицій «спонтанного порядку» першорядне значення має конкуренція між виробниками та споживачами приватних товарів, яка забезпечує ефективніший розподіл ресурсів. Відповідно до концепції «соціального порядку» необхідно мати єдиний центр влади, який би забезпечив порядок у суспільстві [8, с. 54].

Інституціональний розвиток міждержавних союзів, держав, окремих галузей економіки відбувається в процесі взаємодії суб'єктів та об'єктів за допомогою сукупності інститутів та інституціональних регуляторів [6]. Інститути є ключовими елементами будь-якої економічної системи, і тому, головне завдання полягає у дослідженні інститутів та процесів їх збереження, оновлення та змін. Завдяки освоєнню економічною наукою цих понять, стало мож-

ливим вивчення різноманітних інституціональних аспектів.

Інституціональна структура є найважливішою частиною міждержавної, державної та галузевої стратегії економічного розвитку. Вона значною мірою визначає роль та обов'язки різних структур в розробці та реалізації прийнятої стратегії розвитку [4].

На нашу думку, інституціональна структура на рівні галузі (у тому числі і туризму), повинна відповідати наступним критеріям:

- бути демократичною, направленою на досягнення бажаних результатів;
- володіти силою впливу;
- бути достатньо простою для розуміння;
- використовувати систему соціально-психологічних мотивацій:
- бути адекватною;
- стимулювати прогрес у розвитку.

Головною вимогою до інститутів механізму керування галуззю в умовах економічної самостійності повинно бути те, що елементи механізму у сукупності мають сприяти формуванню ринкової системи, яка забезпечить збалансованість попиту та пропозиції, підвищить ефективність виробництва, забезпечить зростання якості товарів та послуг [7].

Конкретна інституціональна модель, яка обирається для розробки та реалізації галузевої політики залежить від багатьох факторів.

Якщо розглядати інституціональну модель туристичної галузі країн Європейського Союзу, то на нашу думку, одним з найважливіших факторів є геоекономічний інтерес, який породжує коопераційні зв'язки та стратегічне партнерство різних територій та держав. Отже, інституціональна стратегія розвитку туризму для країн Європейського Союзу повинна відповідати таким вимогам:

- туристична політика країн ЄС має забезпечити інноваційні моделі розвитку туризму;
- загальне зростання конкурентоспроможності туристичної галузі Європейського Союзу;
- туристична політика має базуватися на інтелектуальних технологіях колективного стратегічного планування;
- розвиток туристичної галузі країн ЄС має бути керованим процесом;
- інституційні форми розвитку туристичної політики мають враховувати реалії політичної ситуації та особливості соціокультурного середовища кожної країни - член ЄС.

Формування та функціонування інституціонального механізму міжнародного туризму в країнах-членах ЄС неможливе окремо від загальних основ та принципів побудови інституціональної системи Європейського Союзу.

Інституціональна система є найважливішою складовою частиною усього механізму ЄС. У відповідності до фундаментального договору, створення інтеграційного об'єднання передбачає відповідність

його учасників загальним цінностям та ідеалам. Вони забезпечують стійкість та стабільність інтеграційної структури. Уся життєдіяльність інтеграційного об'єднання підпорядкована досягненню загальних цілей та захисту сумісних інтересів. Рішенню цих завдань відповідає наділення інтеграційного утворення певними повноваженнями та компетенціями. Вони передаються цьому об'єднанню країнами-членами організації за допомогою установчого договору та закріплюються в системі правових норм, що вироблені на їх основі. Здійснення загальних цілей та завдань забезпечується організаційним механізмом, що включає єдину систему інститутів, органів та організацій. Вони несуть відповідальність за здійснення наданої компетенції, захист загальних інтересів та просування загальних цілей [10, с. 112].

У результаті вибудовується загальна схема взаємодії: єдині цінності - загальні цілі та завдання - єдина інституціональна система, саме такій внутрішній логіці підпорядкована інституціональна структура Європейського Союзу у туристичній сфері. Спираючись на зазначене вище, загальні завдання можна сформулювати наступним чином: єдині цінності в галузі міжнародного туризму - загальні цілі та завдання в туристичній галузі - єдина інституціональна система міжнародного туризму країн-членів ЄС.

Під інституціональною системою міжнародного туризму Європейського Союзу будемо розуміти сукупність керівних органів у сфері туризму, які наділені особливим статусом та повноваженнями, а також регіональні європейські туристичні організації, які мають рекомендаційний та організаційний статуси. Всі основні параметри цієї системи описані та закріплені в установчих актах (рис. 1).

Інституціональна система Європейського Союзу у сфері міжнародного туризму являє собою ієрархічну структуру. На першому рівні знаходяться загальні інститути ЄС, які розв'язують окремі питання туристичної галузі. Незважаючи на важливість та системоутворюючий характер галузі міжнародного туризму, в рамках ЄС не існує на сьогоднішній день офіційного окремого інституту, який би займався виключно питаннями міжнародного туризму для країн-учасниць ЄС.

Наступною складовою першого рівня системи є громадські європейські організації за різними напрямками туристичної діяльності. Громадські туристичні організації є найбільш зручною формою реалізації цілої низки завдань, та інструментом, який працює на перспективний розвиток суспільства. Включаючи в туристичний рух багато напрямів діяльності, гнучко реагуючи на зміни в політичній та економічній ситуаціях, акумулюючи членів організацій, громадські туристичні організації спроможні реалізувати свої завдання на сучасному рівні. Громадські туристичні організації не мають відомчих кордонів та обмежень, саме тому мають можливість використовувати інноваційні прогресивні методи та нові напрями роботи.

Громадські туристичні організації (асоціації, громадські організації та об'єднання, федерації, професійні клуби) виконують функції недержавного регулювання в сфері туризму. Їх діяльність спрямована на створення таких умов, які були б найбільш сприятливими для розвитку туристичної галузі та туризму, як соціального явища.

До основних напрямів діяльності громадських туристичних організацій можна віднести:

- широке сприяння у розвитку професійного туристичного середовища;
- розвиток корпоративних форм туристичної галузі, розробка корпоративних стратегій та виконання партнерських проєктів;
- всебічне вивчення та впровадження передового досвіду та інновацій;
- розвиток спеціальної освіти та наукових досліджень у сфері туризму;
- розширення масштабів туризму та його позитивного впливу на економіку та соціальну сферу;
- удосконалення структури туристичної галузі;
- постійне проведення маркетингових та кон'юнктурних досліджень ринку туристичних послуг та розробка на їх основі рекомендацій;
- сприяння у підвищенні якості обслуговування, диверсифікації туристичного продукту та його просування;
- сприяння розвитку партнерських зв'язків підприємств туризму з підприємствами, які пов'язані з туризмом галузеві економіки, в першу чергу, підприємств транспорту, торгівлі, харчування, виставочним бізнесом, підприємствами кредитно-фінансової сфери;
- всебічний розвиток здорової конкуренції на міжнародному, регіональному, національному ринках.

Недержавний сектор управління в сфері туризму виконує завдання щодо створення бази для внутрішньої самоорганізації та посилення суспільних стимулів, які є необхідною умовою розвитку туристичної галузі.

Міждержавні офіційні інститути співпрацюють з громадськими європейськими туристичними організаціями у сфері міжнародного туризму та надають підтримку його діяльності через розробку спеціальних програм та планів розвитку туризму.

Другий рівень інституціональної системи Європейського Союзу у туристичній сфері складають національні туристичні організації.

Треба зазначити, що визнаний успіх країн-учасниць ЄС на міжнародному туристичному ринку великою мірою залежить від грамотної політики окремих країн у напрямку розвитку та просування національних туристичних продуктів на місцевому рівні. В більшості країн-учасниць ЄС сформувалася практика створення таких інститутів, як Національні Туристичні Адміністрації (НТА), діяльність яких включає розробку стратегій розвитку туризму та розробку національних програм розвитку туристичної галузі.

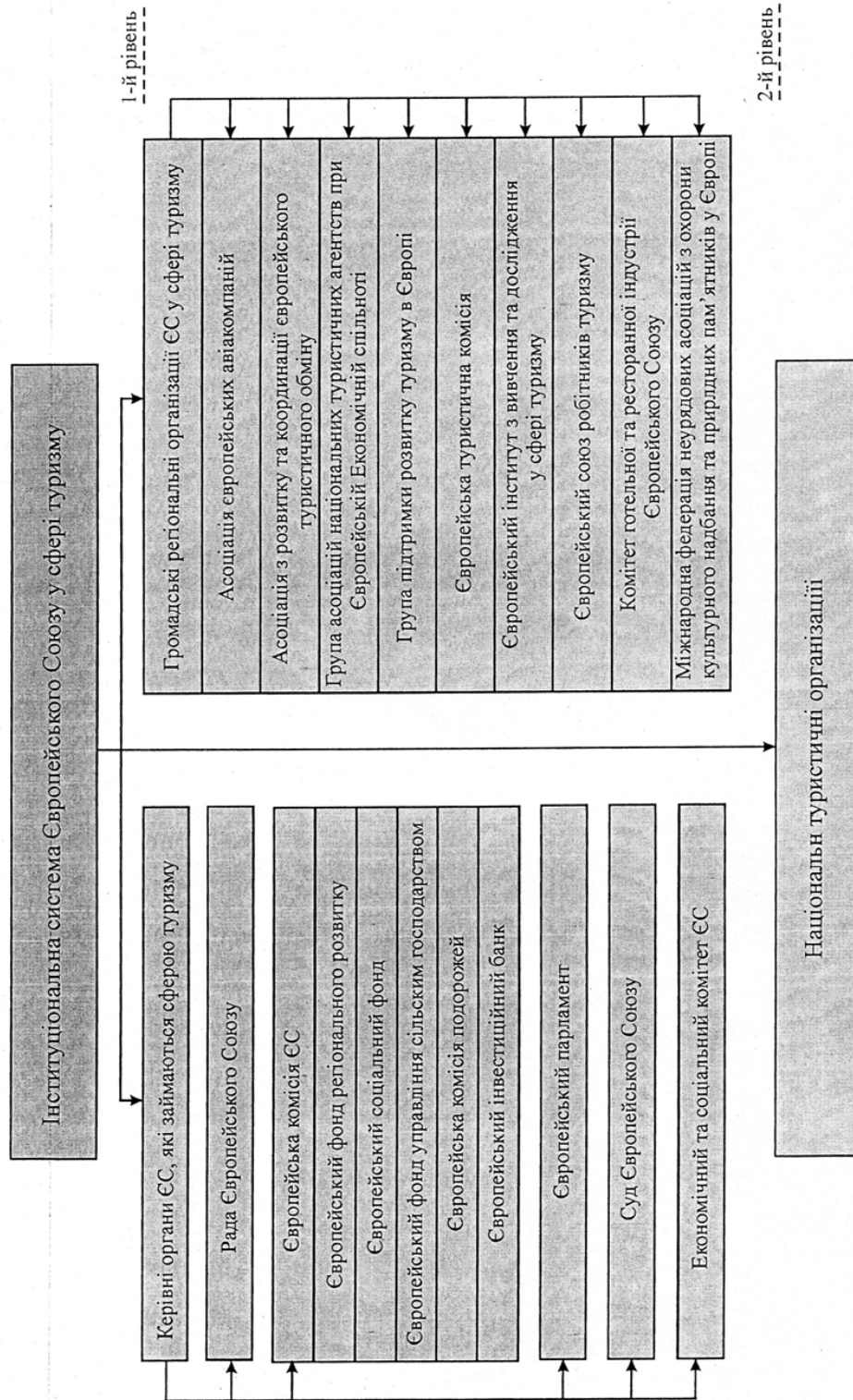

Рис. 1. Інституціональна система ЄС у сфері міжнародного туризму
Складено автором

тичної галузі. Такі туристичні адміністрації в різних країнах мають свої назви (наприклад, Turespana в Іспанії, British Tourist Authority у Великобританії, ENJT в Італії, Maison de la France - у Франції), але сутність та характер роботи вказаних національних інститутів схожі між собою (рис. 2).

З рис. 2 видно, що Національні Туристичні Агентства, в першу чергу, займаються розробкою та просуванням існуючих та нових туристичних продуктів на міжнародний туристичний ринок.

При аналізі приведеної структури ми бачимо, що вона має ієрархічну будову. На верхньому рів-

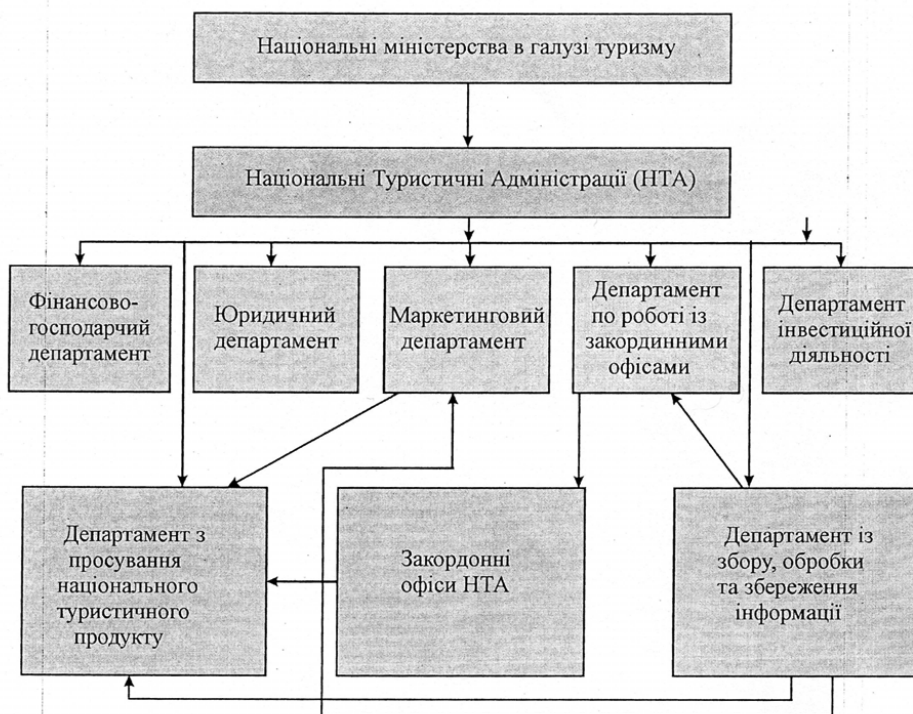

Рис. 2 Уніфікована структура Національних Туристичних Адміністрацій Складено автором

ні знаходиться національне Міністерство в галузі туризму, яке виконує загальне керування сферою туризму в країні та координує всю діяльність НТА.

Провідними департаментами НТА є маркетинговий департамент, департамент з просування національного туристичного продукту, департамент з роботи із закордонними офісами.

Маркетинговий департамент виконує наступні функції:

- стратегічне планування маркетингової діяльності;
- розробка планів та програм з маркетингу;
- розробка та впровадження нових туристичних продуктів;
- PR-заходи;
- проведення рекламних кампаній.

Департамент з просування національного туристичного продукту тісно співпрацює з маркетинговим департаментом та здійснює цілу низку заходів, які направлені на інтеграцію своєї країни до регіонального та міжнародного туристичного ринку. Просування національного туристичного продукту здійснюється за допомогою закордонних офісів НТА, які на місцях організують процес позиціонування своєї країни, як привабливого місця відпочинку та подорожей.

Департамент з роботи із закордонними офісами здійснює всебічну координацію діяльності закордонних представництв НТА. Основним завданням закордонних офісів НТА є організація рекла-

ми з іміджу країни та просування її за кордоном. Закордонні офіси НТА несуть відповідальність за наступне:

- постійну участь в міжнародних та регіональних виставках та ярмарках;
- інформаційну роботу;
- проведення заходів щодо підвищення іміджу країни, яку вони представляють.

У свою чергу в структурі НТА є департаментами, які забезпечують роботу провідних департаментів. До таких департаментів можна віднести: департамент збору, обробки та збереження інформації; департамент з інвестиційної діяльності; фінансово-господарчий департамент; юридичний департамент.

Департамент збору, обробки та збереження інформації відповідає, в першу чергу, за організацію інформаційного забезпечення потенційних споживачів національного туристичного продукту. Крім того, цей департамент забезпечує інформацією провідні департаменти НТА. До основних обов'язків департаменту збору, обробки та збереження інформації можна віднести:

- проведення маркетингових та кон'юнктурних досліджень міжнародного туристичного ринку;
- видання широкого кола інформаційно-рекламних матеріалів у сфері туризму (брошури, каталоги, туристичні довідники і т.д.);
- проведення рекламних кампаній всіма можливими інформаційними засобами (у тому числі, в ЗМІ);

– організація заходів щодо підвищення кваліфікації для співробітників національних туроператорів.

Департамент з інвестиційної діяльності відповідає за залучення внутрішніх та зовнішніх інвестицій для подальшого розвитку туристичної інфраструктури країни. Цей департамент веде активну роботу не тільки з державними, але й з приватними інвесторами, які завдяки багатьом фінансовим привілеям мають можливість активно інвестувати у туристичну інфраструктуру.

Юридичний департамент здійснює ціле коло правового забезпечення діяльності всіх департаментів НТА.

Необхідно відзначити, що практика створення інститутів НТА вже сьогодні зарекомендувала себе вельми ефективною і найбільш дієвою в конкурентній боротьбі за залучення туристів до своєї країни. Таким чином, на нашу думку, з одного боку, перший рівень інституціональної системи Європейського Союзу, хоча і має вплив на другий національний рівень, з іншого боку спирається на суто національні особливості розвитку сфери туризму та не нав'язує загальноєвропейські правила розвитку індустрії туризму. Незважаючи на те, що Європейський Союз позиціонує себе як єдине міжнародне інтеграційне утворення з єдиною лінією поведінки, треба чітко розуміти, що на міжнародному туристичному ринку Європейський Союз представлений 28-ма різноманітними туристичними продуктами, які ведуть між собою конкурентну боротьбу за лояльність своїх споживачів.

Як зазначалось вище, провідним органом ЄС у сфері туризму є Європейська комісія. Саме Європейська комісія через діяльність своїх структурних фондів здійснює діяльність щодо розвитку туризму в країнах ЄС. Крім того, туризм охоплює діяльністю майже всіх Комісаріатів, але окремого Комісаріату з туризму в Європейській Комісії немає. Відділ з туризму (Tourism Unit) входить до складу Комісаріату з питань промисловості та підприємств та відповідає за розробку і контроль рішень комісії. Основним завданням Відділу є розвиток діалогу та партнерства із зацікавленими представниками туристичної індустрії на підтримку туризму, просування широкого розуміння ролі туризму в ЄС. Оскільки ЄС в галузі туризму має лише додаткову компетенцію, то й Європейська комісія має право приймати тільки координуючі заходи. Вона доповнює ініціативи національних урядів у туристичній сфері, такі заходи включають до себе: проведення досліджень, організацію конференцій та зустрічей, сприяння розповсюдженню інформації про туризм в Європі, навчання [11].

В Європейському парламенті за питання в галузі туризму відповідає Комітет транспорту та туризму. На основі процедури участі в прийнятті рішень, разом з країнами-членами ЄС, в атмосфері партнерських відносин, в Комітеті розробляються законодавчі документи в галузі туризму. Так, провідними

питаннями з розвитку туризму, які обговорювалися в Комітеті за останні два роки, були наступні: спрощення візової політики ЄС, європейська якість туризму, диверсифікація послуг щодо зростання сфери туризму, безпека туристичних подорожей, доступність об'єктів туризму та ін.

Ще одним важливим інститутом, який в тій чи іншій мірі відіграє не останню роль в туристичній галузі, на нашу думку, є Європейський економічний та соціальний комітет. Він був створений у 1957 році, як консультативний орган, який відображає думку експертів для основних інститутів ЄС. До Комітету входять 353 члена Комітету з 28 країн-членів ЄС. Члени Комітету представляють широке коло економічних, соціальних та культурних інтересів у своїх країнах, вони поділяються на три групи: роботодавці, робітники та інші інтереси (фермери, споживачі, захисники навколишнього середовища, вчені, сімейні організації і т.д.). У рамках Комітету працюють комісії, які вивчають питання підприємництва, зовнішнього середовища, сільського транспорту, інфраструктури, споживання, інформаційного суспільства, розвитку єдиного ринку ЄС, зокрема комісії:

- економічного та валютного союзу та економічної та соціальної єдності;
- єдиного ринку, виробництва та споживання;
- транспорту, енергетики, інфраструктури та інформаційного суспільства;
- сільського господарства, розвитку сільських районів та зовнішнього середовища.

Даний аналіз інститутів ЄС дає підставу висловити думку, що, на жаль, сьогодні діяльність Євросоюзу у сфері міжнародного туризму є «розкиданою» за різними структурами. Саме тому, функціонування офіційних інститутів у сфері туризму можна охарактеризувати мозаїчністю, дискретністю та фрагментарністю.

Другою підсистемою першого рівня інституціональної системи ЄС у сфері туризму є Громадські регіональні організації ЄС у сфері туризму (табл. 1).

Найбільш впливовими регіональними громадськими організаціями у сфері туризму в ЄС є:

1. Асоціація європейських авіакомпаній (АЕА) є важливим стратегічним партнером міжнародних та регіональних організацій у сфері туризму [12]: Всесвітньої Туристичної Організації; асоціації британських туристичних агентств; Групи національних туристичних агентств та туроператорів, об'єднаних в рамках ЄС; Всесвітньої Федерації асоціацій туристичних агентств. Враховуючи, що авіаційний транспорт є одним з провідних видів транспорту в Європі, можна стверджувати, що ця громадська організація відіграє велику роль у розвитку європейського туризму.

2. Європейська туристична комісія, яка тісно пов'язана партнерськими відносинами з такими організаціями, як [13]:

- Туристичним відділом у напрямі Європа-2020.

Громадські регіональні організації Європейського Союзу у сфері туризму

№ п/п	Назва громадської організації
1	Асоціація європейських авіакомпаній (Association of European Airlines - AEA)
2	Асоціація з розвитку та координації європейських туристичних обмінів (Association for Development and Coordination of European Touristic Exchanges - ADCETE)
3	Група асоціацій національних туристичних агентств при Європейському Екологічному співтоваристві (Group of National Travel Agents Associations within the EEC - GUNAVCEE)
4	Група підтримки розвитку туризму в Європі (European Tourism Action Group - ETAG)
5	Європейська асоціація директорів готельних шкіл (European Association of Hotel School Directors - Association Europeene des Directurs d'Ecoles Hotel iere - EUHOFA)
6	Європейська асоціація пішохідного туризму (European Rambler's Association - ERA)
7	Європейська асоціація рекреації та відпочинку (European Leisure and Recreation Association - ELRA)
8	Європейська організація відпочинку (European Leisure Organization - ELO)
9	Європейська організація з розвитку кінноспортивного туризму (Organization Europeene pour la promotion du Tourisme Equestre - OEPE)
10	Європейська туристична комісія (European Travel Commission - ETC)
11	Європейська федерація конгресних міст (European Federation of Conference Towns - EFTC)
12	Європейська федерація мотелів (European Motel Federation - EMF)
13	Європейські \ „попутники\Л (European Companions- Compagnon - nages Europeens - CE)
14	Європейський інститут з вивчення та дослідження у сфері туризму (Institute Eur en de Recher - chers et d'Etudes Touristiques - IERET)
15	Європейський союз робітників туризму (European Union of Tourism Officers - EUTO)
16	Європейське товариство керівних робітників асоціацій (Association Europeene des Dirigeants d'Association - AEDA)
17	Комітет готельної та ресторанної індустрії Європейського Союзу (Commettee of the Hotel and Restaurant Industry in the European Community - HOTREC)
18	Міжнародна федерація недержавних організацій з охорони культурного надбання природних пам'яток у Європі (Europa Nostra - Snternational Federation of Non-governmental Accociations for the Protection of Europe's Culture and Natural Heritage)
19	Об'єднання європейських туристичних операторів (Grand Order of European Tour Operators - GOETO)
20	Організація європейських регіональних авіакомпаній (European Regional Airlines Organization - ERAO)
21	Організація європейського туризму з метою відпочинку (Organization Touristoque Europeene de Loisirs - OTEL)
22	Союз європейського залізничного обслуговування (Union des Servuces des Chemins de Fer - URF)
23	Туристична асоціація \ «Загального ринку» \ (Common Market Travel Association - CMTA)

Складено автором

– Всесвітня туристична організація (UNWTO). Європейська туристична комісія є афілійованим членом UNWTO. Ці дві організації підписали меморандум у 2012 році, відповідно до якого, обидві сторони домовились про співробітництво та сумісну діяльність у вирішенні питань, пов'язаних з туризмом.

– Європейська асоціація незалежних туроператорів (ЕТОА). З цією організацією було підписано меморандум у 2009 році, в якому погоджено питання про спільний інтерес у сприянні вартості та якості туризму в Європі, проведення сумісних досліджень, а також підвищення маркетингової діяльності.

– World Travel Tourism Форум, який є партнером Європейської туристичної комісії у напрямі підвищення інформування та розуміння європейських національних державних органів та широкого кола суспільства про важливість туризму та необхідність забезпечення його розвитку.

3. Група підтримки розвитку туризму в Європі (ETAG), робота якої спрямована на створення форуму ключових інтересів усіх зацікавлених сторін з надання послуг для туристів [14]. Крім того, ETAG фокусує свою увагу на загальних інтересах в міждержавних та міжнародних органах в програмах розвитку туризму. ETAG є консультативною організацією з важливих напрямів туристичної діяльності в Європі.

Таким чином, з проведеного аналізу характеристики деяких громадських організацій Європи в галузі туризму, можна зробити висновок, що підсистема «Громадські регіональні організації ЄС у сфері туризму» представлена широким колом зацікавлених сторін, які відіграють важливу роль в інституціональній системі Європейського Союзу в туристичній галузі.

Висновки. На основі зазначеного вище можна стверджувати, що інституціональний механізм ре-

гулювання міжнародного туризму в Європейському Союзі являє собою складну ієрархічну систему, до якої входять керівні органи ЄС, громадські регіональні туристичні організації, національні туристичні агентства, покликані реалізовувати програми розвитку туризму в інтересах країн-членів організації та тим самим вносити вагомий вклад у соціаль-

но-економічний розвиток ЄС. На сьогодні інституціональний механізм регулювання міжнародного туризму в ЄС забезпечує стійку діяльність всієї системи, але його функціонування повинно гнучко адаптуватися до тих сучасних викликів та процесів, які відбуваються сьогодні у світовій економіці.

Література

1. Доронина Е. Б. Проблемы институционализации в контексте глобальной интеграции и трансформации мировой экономики // Вестник экономической интеграции. 2009. № 11-12. С. 152-162.
2. Доронина Е. Институциональные основы социального партнерства бизнеса и власти на региональном уровне // Партнерство и сотрудничество в условиях социально-экономического кризиса в Центральной и Восточной Европе: сб. ст. XI Междунар. науч. конф., 5-7 мая 2010 г., Люблинский католический университет им. Иоанна Павла II, Люблин, Польша. Wydawnictwo KJL, 2010. С. 359-366.
3. Кучуков Р., Савка А. Экономическая политика: институциональный подход // Экономист. 2004. № 4. С. 15-24.
4. Наумов С. В. Институциональная организация экономики и методологические подходы к ее исследованию // Экономический вестник Ростовского государственного университета. 2003. Т.1. № 2. С. 70-75.
5. Особливості формування та реалізації туристичної політики держави: міжнародний, національний, регіональний досвід: монографія. / за ред. А. Ю. Парфіненка, В. І. Сідорова. Х.: Видавництво ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. 280 с.
6. Сідоров В. І., Клімова К. А. Механізм економічного управління туристичним бізнесом // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна № 1086. Серія «Міжнародні відносини. Економіка, Країнознавство. Туризм.» 2013. №2. С. 180-183.
7. Чекмарев В. В. Экономические взаимодействия и их институциональная координация // Проблемы новой политической экономики. 2001. №2. С. 18-28.
8. Регулирование и координация государственной, региональной, институциональной и инновационной политики в республике Беларусь и перспективы развития. URL: <https://ekonomika.by/dorina-fateev.pdf>.
9. Ostrom, E. Collective Action and the Evolution of Social Norms // Journal of Economic Perspectives. 2000. Vol. 14. №3. P. 148.
10. Право Европейского Союза. Новый этап эволюции: 2009-2017 годы. М.: Изд-во «Аксиом», 2009. 304 с.
11. Публично-правовые аспекты туризма в европейском праве. URL: <https://law.edu.ru/book.asp?bookJD=131485>.
12. Association of European Airlines. URL: <https://www.aed.be/>.
13. European Travel Commission. URL: <https://www.etc-corporate.org/>.
14. European Travel&Tourism Advisory Group. URL: <https://www.eteg-forum>.
15. ECTAA is the Group of national travel agents' and tour. URL: <https://www.estaa.org/>.